

Problem nadużywania leków przeciwbólowych

Pod względem konsumpcji preparatów przeciwbólowych, Polacy są w światowej czołówce - obok Amerykanów i Francuzów. Tylko na Ibuprom wydajemy ok. 70 mln zł rocznie.

Definicja lekozależności

Uzależnienie lekowe, według Komitetu Ekspertów WHO, „jest stanem psychicznym, a nieraz także fizycznym, spowodowanym zażywaniem leku, wywołującym potrzebę stałego przyjmowania jednego lub wielu leków. W zjawisku zależności lekowej może wystąpić przyzwyczajenie, które prowadzi do tolerancji leku, tj. zwiększania dawki w celu uzyskania oczekiwanego działania farmakologicznego”.

Statystyka

Analitycy rynku farmaceutycznego twierdzą, że sprzedaż środków przeciwbólowych napędzana jest głównie przez zakupy pozaapteczne w supermarketach, kioskach z prasą czy na stacjach benzynowych. Dla porównania w Niemczech, gdzie powstało i dobrze prosperuje tak wiele koncernów farmaceutycznych o światowym zasięgu i renomie, sprzedaż leków łagodzących objawy bólu poza apteką jest niedopuszczalna.

Postawa moralna

Czasami jako farmaceuci zapominamy o tym, że jesteśmy pracownikami służby zdrowia. Niestety w wielu aptekach pacjenci są postrzegani przede wszystkim jako klienci, źródło dochodów materialnych. A przecież obowiązkiem moralnym każdego aptekarza jest chronić zdrowie. Powinniśmy reagować na sytuacje, w których ludzie zaopatrujący się u nas w medykamenty uzależniają się od nich. Szczególnie często ma to miejsce w przypadku przewlekłego stosowania leków przeciwbólowych.

Niepokojące przykłady

Opioidy to grupa specyfików powszechnie stosowana w celu złagodzenia bólu. Kodeina jest alkaloidem uzyskiwanym z opium lub syntetycznie przez etylowanie morfiny. Związek ten przyjmowany przez dłuższy czas może doprowadzić do zależności lekowej. Należy zwrócić uwagę na to, że moment wystąpienia uzależnienia może pojawić się w różnym okresie u różnych pacjentów. U jednych lekozależność może zaistnieć znacznie szybciej niż u pozostałych. Lekiem OTC na rynku polskim, który zawiera wyżej wymienioną substancję, jest Efferalgan Codeine.

Leki dostępne bez recepty są bezpieczne dla zdrowia pod warunkiem, że są zażywane w umiarkowanych ilościach. Kilka lat temu w magazynie „Hepatology” będącym oficjalnym pismem Europejskiego Stowarzyszenia Studiów nad Wątrobą opublikowano badania Williama Lee z University of Texas, USA. Naukowiec wraz ze swoim zespołem przebadał 275 osób, które spożyły za dużo leków przeciwbólowych. Około 70 pacjentów zmarło, ponad 20 przeszczepiono wątrobę. Jak wynika z analiz amerykańskiego Urzędu ds. Kontroli Żywności i Leków (FDA), przedawkowanie paracetamolu jest przyczyną około 56 tysięcy wizyt na pogotowiu rocznie w samych tylko Stanach Zjednoczonych. Paracetamol to powszechnie stosowana substancja aktywna w preparatach przeciwbólowych i przeciwgorączkowych. W Polsce występuje w takich specyfikach jak Apap, Codipar, Fervex, Gripex i wielu innych.

Przypadki przedawkowania leków OTC biorą się często z niewiedzy. Zdarza się, że pacjenci zażywają dwa preparaty jednocześnie zawierające tę samą substancję aktywną: jeden na ból głowy (np. Panadol), drugi na ból zęba (np. Apap). W tym wypadku oba leki posiadają paracetamol i istnieje ryzyko przekroczenia dopuszczalnej dawki. Przeciętny zdrowy dorosły człowiek jest w stanie przyjąć nie więcej niż 6 gramów paracetamolu na dobę, tj. około 12 tabletek. Dlatego tak ważnym zadaniem staje się fachowa informacja dla pacjenta o nabywanych preparatach i zwracanie uwagi na konieczność zapoznania się z treścią ulotki dołączonej do opakowania.

Jak ma się to do sytuacji, kiedy leki przeciwbólowe można bez ograniczeń nabywać na stacji benzynowej, w kiosku czy supermarkecie? Ludzie sprzedający te produkty poza apteką z reguły nie posiadają wiedzy na temat niebezpieczeństwa przedawkowania lub prze-

wlekłego stosowania tych preparatów, więc nie ma kto ostrzec przed tym klientem.

Inną sprawą jest fakt, że preparaty sprzedawane poza Apteką są niewłaściwie przechowywane, co może doprowadzić do rozkładu substancji czynnej w nich zawartej na związki szkodliwe dla organizmu.

Co możemy zrobić ?

Pomysłów na ograniczenie spożycia leków przez Polaków pojawiło się ostatnio sporo. Część farmaceutów sugeruje, aby medykamenty bez recepty wycofać z obiegu pozaaptecznego. – To krok tylko w interesie lobby aptekarskiego, bo cena leków by wtedy wzrosła – twierdzi Marek Balicki, lekarz i były minister zdrowia.

Ministerstwo Zdrowia w 2006 roku proponowało, by każda reklama leków sprzedawanych bez recepty zawierała „czytelne i widoczne ostrzeżenie informujące o szkodliwości jego nadużywania”. Przestroga zajmowałaby nie mniej niż 30% reklamy. Taka informacja miała być też zawarta w ogłoszeniach prasowych i na billboardach. Ministerstwo chciało też ograniczyć wydatki firm farmaceutycznych na reklamę preparatów bez recepty.

Oba pomysły wywołały oburzenie firm farmaceutycznych i upadły jeszcze na etapie prac w ministerstwie. Leki to nie papierosy czy alkohol, czyli używki, co do których wiadomo, że im mniej ich spożywamy, tym lepiej. Leki służą poprawie zdrowia, i nie jest chyba celem władz ograniczenie dostępu do informacji o nich – tłumaczyły koncerny.

Jak widać problem jest złożony, a próba jego rozwiązania wywołuje konflikt różnych, nieraz wręcz sprzecznych ze sobą interesów rozmaitych środowisk. Sądzę, że w całej tej kwestii nie powinno się zapominać o aspekcie nadrzędnym, jakim pozostaje dobro i zdrowie pacjenta.

Źródło: Rynek Zdrowia

Foto: Archiwum

